

Recenze na odbornou knihu

HORÁČEK, Tomáš, SVATOŠ, Martin, OLÍK, Miloš. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7478-698-3. 376 s.

Předkládaný komentář je dalším z původních publikačních počinů k výkladu zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, zákon o mediaci (dále jen zákon o mediaci). Jak uvádí autoři, jeho základním cílem je podat komplexní pohled na právní úpravu mediace v České republice a na všechny širší souvislosti. Reflektovat problémy právní úpravy, analyticky je zhodnotit, to vše s ohledem také na praktické zkušenosti.

Komentář je členěn do deseti částí, kdy nejobsáhlejší je část první. Ta se zabývá analýzou a výkladem vlastního zákona o mediaci, jeho jednotlivými paragrafy (s. 1 – 225). Část druhá až část desátá komentuje změny zákonů, které zákonem o mediaci nastaly.

Jedná se již o třetí komentář k zákonu o mediaci, který svým způsobem na oba předchozí, a to Doležalová a kol. (2013) a Grygar (2014), navazuje. Autoři předkládaného díla zejm. v problematických aspektech s oběma předcházejícími diskutují a dochází k vlastním závěrům. Ty jsou pozitivně ovlivněny délkou účinnosti zákona o mediaci (více jak šest let) - tím větším množstvím poznatků a zkušeností z aplikační praxe a vývojem teoretického i empirického poznání o mediaci obecně.

U nás i v zahraničí lze stále častěji sledovat např. diskuse k otázkám dobrovolnosti mediace na jedné straně a judiciální trendy v oblasti ADR postupů, mediaci nevyjímaje (např. Hrnčíříková, Valentová, 2016), na straně druhé. Tato otázka je aktuální i v České republice. V souvislosti s přípravnými pracemi na novele občanského soudního řádu byl ve věcném záměru k novému civilnímu řádu soudnímu odstraněn institut prvního setkání se zapsaným mediátorem s poukazem na absenci principu dobrovolnosti mediace v něm. To vyvolalo kritickou diskusi zejm. pro nepochopení rozdílu mezi mediací a informativním prvním setkáním se zapsaným mediátorem. Autoři komentáře reflektují tyto aktuální události a vyjadřují se pro zachování institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem s poukazem na jeho jedinečnost a funkčnost. Vše pak také ve druhé části řádně odůvodňují. To jednak ve vztahu k § 30 zákona o mediaci, který novelizoval občanský soudní řád a který tento nový institut do právní úpravy našeho civilního procesu zavedl. Dále srovnáním s vybranými zahraničními právními úpravami se zdůrazněním rozdílu mezi mandatorní (tj. povinnou) mediací a quasi-mandatorní mediací (s povinnou účastí pouze na informativním setkání). A v neposlední řadě odkazem na významné publikace v dané oblasti (např. Alexander a kol., 2017).

V odborných stanoviscích autorů je zřetelná snaha reflektovat přinejmenším evropské snahy o modernizaci justice příkloněním k mimosoudním metodám řešení sporů a vytvářením zákonných podmínek pro jejich stále širší uplatňování v praxi. Současně citlivý přístup k mediaci jako takové s pochopením její základní filozofie, principů a charakteristik. Tím je poskytnut komplexnější pohled na danou problematiku, což sebou přirozeně přináší rozdílnost hodnocení z pohledu různých disciplín. Tak, jak je pro mediaci typické. Umožněním „soužití“ interdisciplinárních perspektiv mediace se ani právo nemůže zříci. Přičemž však autoři komentáře předkládají svá stanoviska vědecky korektně, bez tendence přesvědčovat či vydávat za obecně platná. S většinou jejich názorů a stanovisek se však osobně ztotožňuji.

Součástí publikace je množství příloh, kde bych vyzdvihla zejména komparaci mediačních pravidel světových institucí ADR a komparaci jejich etických kodexů. I z toho je zřetelné, čemu autoři v souvislosti se zákonnou úpravou mediace věnují pozornost a co považují při vlastním výkonu mediace dle zákona o mediaci také za důležité.

Předkládaný komentář tak velmi dobře poslouží nejen justiční praxi jako nástroj výkladu jednotlivých ustanovení zákona o mediaci, ale i k hlubšímu pochopení mediačních souvislostí, a tím k podpoře kvality výkonu mediace v praxi.

V Olomouci, leden 2019

doc. PhDr. Lenka Holá, Ph.D.